

V.U. Stefaan Van der Auwera, Waversebaan 66, 3001 Heverlee
Afgiftekantoor 3000 Leuven 1 — P4A9093

PB-PP | B-2/2384
BELGIE(N)-BELGIQUE

Driemaandelijkse

Tijdingen

jaargang 46 nr 3

juli – september 2015

Vrienden van Heverleebos en Meerdaalwoud vzw
Regionale milieu- en natuurvereniging
Waversebaan 66, 3001 Heverlee

Colofon

Tijdingen is het driemaandelijkse tijdschrift van de regionale natuur- en milieuvereniging Vrienden van Heverleebos en Meerdaalwoud vzw. VHM vecht sinds 1969 voor het landschap, de natuur en het leefmilieu in het Dijleland en ver daarbuiten. Daartoe heeft ze een werking ontplooid over vele domeinen: natuureducatie (educatieve projecten, bosklassen, lezingen), natuurbeheer, opleiding natuurgidsen, wandelingen enz. VHM treedt ook op tegen milieudelicten en onderhoudt nauwe contacten met beleidsmakers om de negatieve impact op de natuur te voorkomen of te minimaliseren. Met dit tijdschrift en onze website willen we de leden op de hoogte houden van onze activiteiten. Tintelen uw vingers om mee te helpen, neem dan zeker contact op met ons infocentrum!

infocentrum@vhm.be

016/ 23 05 58

Waversebaan 66

3001 Heverlee

www.vhm.be

De redactie

Stefaan Van der Auwera (layout),
Jo Symons, Waldo Dekeyser.

U heeft foto's of een verslag van een activiteit? Stuur maar op!

Foto's voorkaft: Kristien Vermaelen

Druk: Vanderpoorten,
Kessel-Lo

1200 ex.

Lidgelden

Lid worden kunt u voor 18 euro / jaar (Hoe? Rekeningnummer? **Zie kader hiernaast**). Hiervoor krijgt u 4 x per jaar ons tijdschrift Tijdingen en gratis toegang tot heel wat van onze activiteiten.

Steun

Onze initiatieven, ondermeer de aankoop van natuurgebieden in het Dijleland, kunt u ondersteunen door een gift te storten op het rekeningnummer met duidelijke vermelding 'Gift':

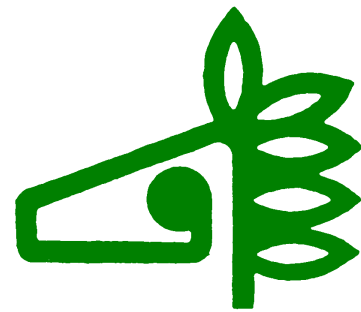
IBAN: BE92 2300 0285 2123

BIC: GEBABEBB

Giften vanaf 40 euro zijn fiscaal aftrekbaar (U ontvangt een attest).

Inhoud juli – september 2015

Bloei van daslook	1		
Doode Bemde Nieuws	2		
Opmerkelijke vondst in Oud-Heverlee	5		
De dolle bende	5	Leuven autovrij	16
Verslag excursie natuurgidsen: Egenhoven-zandvang	7	Reigers in residence	17
Speurneuzen: bevers	9	Boomplantactie in Heverlee	19
DOE JEZELF EN JE VRIENDEN EEN NATUUR-WANDELING CADEAU!	13	Steenmarters op bezoek?	20
De Dijle tussen Waver en Leuven	14	Tentoonstelling "De Kesselberg binnenste buiten"	
Sfeerbeelden Meerdaal	15	Doode Bemde kamp	21

WWW.VHM.BE

Neem eens een kijkje op de webstek! Ook op facebook!

In het midden van deze Tijdingen vindt u de uitneembare activiteiten agenda

Waarom lid worden?

- U steunt de natuurontwikkeling in uw streek
- U krijgt driemaandelijks een interessant en mooi verzorgd tijdschrift
- U blijft op de hoogte van de vele leuke, ontspannende en/of leerzame activiteiten

infocentrum

Tel: 016 23 05 58

Op stap met de Vrienden geweest?

Waarom niet eens een klein verslagje en wat foto's maken voor Tijdingen! Stuur maar op naar infocentrum@vhm.be

De Dijlevallei waarderen = lid worden

Stort 18 € voor een individueel of gezinslidmaatschap op rekening VHM vzw

IBAN : BE74 4310 5250 0107

BIC : KREDBEBB

Gelieve bij de overschrijving duidelijk te vermelden of u kiest voor een **individueel lidmaatschap** of **gezinslidmaatschap**. Vermeld bij het gezinslidmaatschap het totaal aantal gezinsleden woonachtig op hetzelfde adres.

OF NOG BETER: **Domiciliëring** → Vraag bij ons een **SEPA-domiciliëringsformulier** aan en bezorg het ons ondertekend en ingevuld terug. In tegenstelling tot vroeger moet u dus niet meer bij de bank een domiciliëring openen, wijzigen of stopzetten, maar rechtstreeks bij VHM.

U krijgt dan steeds en stipt alle Tijdingen in uw bus.

Vrienden van Heverleebos en Meerdaalwoud vzw

Waversebaan 66

3001 Heverlee

Email: Infocentrum@vhm.be

Webstek: www.vhm.be

Bloei van DASLOOK
St Agatha Rode-bos
9 mei 2015

HET Doode Bemde NIEUWS

In het voorjaar gaat het er wat rustiger aan toe in de Doode Bemde. Toch wat werkzaamheden betreft. Nu wordt zichtbaar waar al dat zwoegen in de winter voor dient en waar al dat maaien in de zomer goed voor is. Tijd dus om te genieten van de resultaten.

De vrijwilligers hebben nog rust tot het zomerkamp. De terreinploeg blijft wel doorwerken. Een typisch voorjaarswerk is de controle van het veeraster. Na de winter moeten we altijd wel enkele palen vervangen en draad herstellen. Tegelijk ruimen we takken op die verspreid in de graslanden terecht gekomen zijn. Zo vermijden we problemen bij het maaien later. Het grote maaiwerk gebeurt in juli en augustus, maar nu al moeten de paden regelmatig onder handen genomen worden. Daar kruipt ook flink wat tijd in. Zichtbaarder zijn de stapels hout die aan de verschillende ingangen van de Doode Bemde opduiken. De voorbije winters zijn op verschillende plaatsen bomen en struiken gekapt. Ongeveer 600 meter spoorwegbedding is onder handen genomen. Een aantal bomen was te hoog geworden en vormde een veiligheidsrisico. Ook aan de zuidelijke Kliniekvijver en de L-vijver zijn de bomen en struiken gekapt. Dat moet af en toe gebeuren om de dijken te beschermen. Veel watervogels hebben ook liever een open

zicht rond het water. Zowel langs de spoorlijn als de vijvers mogen de bomen en struiken opnieuw opschieten. Verder zijn bomen gekapt langs de Waversebaan, ook om veiligheidsredenen, en is het sparrenbosje gekapt langs het wandelpad naast de Dijle. In 2014 was het te nat om het hout van de percelen weg te halen. De tractor zou zich vastrijden en te veel schade aan de bodem veroorzaken. Er lag dus nog veel hout her en der in de Doode Bemde. Dat proberen we er nu weg te halen. Nu het sparrenbosje tot de Doode Bemde behoort, kan het mee geïntegreerd worden in het omliggende beheerblok. We konden het raster daardoor een heel stuk inkorten. Dat scheelt weer wat werk. Tijdens het voorjaar en de zomer moet het gras onder de draden immers meerdere keren gemaaid worden. Tegelijk heeft de terreinploeg de toegang tot de grote weide heraangelegd.

Afbraak

Het materiaalkot is niet meer. Jarenlang deed dit voormalige weekendhuisje dienst als opslagplaats voor materiaal en werkruimte voor de terreinploeg. Het voldeed echter al lang niet meer aan onze noden. Het was te klein om al het materiaal te stockeren en het bood geen enkel comfort voor de

(Foto: Rafael Delaedt)

terreinploeg. Sinds de verhuis naar de Appeljé deed het enkel nog dienst als opbergplaats voor wat klein materieel. Voor een schoonheidsprijs is de constructie nooit in aanmerking gekomen. Dergelijke constructie hoort ook niet thuis midden in een natuurgebied. Er is daarom beslist om de site helemaal op te ruimen. Alle rommel er rond was al eerder weggehaald. Nu is ook het materiaalkot zelf afgebroken. De betonnen fundering moet met een kraan verwijderd worden. Dat zal gebeuren in het kader van het natuurinrichtingsproject. Tegelijk wordt de grond er tot het originele niveau afgegraven. Omdat het er te nat was, was het terrein bij de bouw van het weekendhuisje immers fors opgehoogd. Na de werken mag de natuur er terug spontaan haar gang gaan.

Werken rietveld

Deze zomer starten grootse werken aan het rietveld. Grote delen ervan zijn stilaan aan het dichtgroeien met wilgen. Om te vermijden dat we geen rietland meer overhouden, moeten die verwijderd worden. Enkele jaren geleden hebben we enkele zones vrijgemaakt tijdens de zondagse werkdagen. Het bleek echter te zwaar werk om het alleen met vrijwilligers te doen. Het terrein is, zeker tijdens de winter, moeilijk toegankelijk. Het is er zeer nat en je kan er diep in wegzakken. Niet zo aangenaam wanneer het koud is of regent en je moet

balanceren op smalle loopplanken met takken en stronken. Daarom wordt het werk uitbesteed aan het natuurinrichtingsproject. Een aannemer zal vanaf augustus de wilgen machinaal verwijderen. Het terrein is dan in principe het droogst en het broedseizoen is voor de meeste soorten dan ook al voorbij. Dit jaar komt de noordelijke helft aan de beurt, volgend jaar de zuidelijke.

Uitbreiding

De Doode Bemde is weer wat groter geworden. Van begin 2014 tot nu kwam er ongeveer 7 ha bij. We beheren intussen ongeveer 260 ha. De nieuwe percelen liggen verspreid in de vallei, maar de grootste oppervlakte kwam erbij in de Toemaat (Sint-Joris-Weert) en helemaal in het noorden van de Doode Bemde, langs de Ophemstraat. In die zone ontstaan stilaan ook wat meer aaneengesloten blokken. De nieuwe percelen bestaan uit grasland en bos. Heel interessant is het voormalige populierenbosje op de hoek van de Bogaardenstraat en de Ophemstraat. Dit is een van de weinige plaatsen in de vallei waar de bodem uit veen bestaat. Voor het behoud van een aantal zeldzame planten zijn dergelijke locaties belangrijk.

Niko Boone

(Foto: Rafael Delaect)

(Foto's: Désiré Vanautgaerden)

Opmerkelijke bodemvondst in Oud-Heverlee

Op 21 maart 2015 werd in Oud-Heverlee een fossiele haaiantand gevonden.

Deze vondst herinnert eraan dat de omgeving van Leuven miljoenen jaren geleden onder het zeeniveau lag. Dit is vandaag de dag niet eenvoudig te zien, voornamelijk omdat tijdens de laatste ijstijd, gletsjerpuin tot in onze regio is komen aanwaaien. Dat materiaal heeft de veel oudere zand- en kleilagen bedekt met een doorgaans dikke mantel van leem en zandleem. Aan de rand van de Dijlevallei is deze bedekking echter plaatselijk erg dun, en komen de onderliggende zandpakketten nagenoeg aan de oppervlakte. Deze zandlagen zijn van mariene oorsprong en bevatten soms resten van organismen die tientallen miljoenen jaren geleden leefden.

In de omgeving van het natuureservaat de Doode Bemde in Oud-Heverlee is het Regionaal Landschap Dijleland actief bezig met de aanleg van houtkanten ter bevordering van de biodiversiteit. De bodem is daar door de ondiepe aanwezigheid van oude mariene zanden vrij arm. Het is mede door de geringe landbouwwaarde van deze gronden en omdat de Hertogen van Arenberg er graag een jachtgebied hadden, dat wij vandaag kunnen genieten van Heverleebos en Meerdaalwoud.

Bij de voorbereidende werken voor de aanplant van een houtkant in een paardenwei, werd de bodem plaatselijk gefreesd, waarbij het oude zand weer aan de oppervlakte kwam. Bij een daaropvolgende controle van de afsluiting van de wei werd bij toeval de opmerkelijke tand gevonden.

De tand is enkele centimeter groot, met een bleekwitte kroon en een bruinige wortel. Bij nadere inspectie blijkt de tand van een haai te zijn. De tand is afkomstig van een uitgestorven haaiensoort, genaamd *Striatolamia macrotia*. De tanden van deze soort lijken nog sterk op deze van de recente zandtijgerhaai *Carcharias taurus*. Een echte vis-eter die tot 3 meter lang wordt en voorkomt langs de kusten van quasi alle tropische oceanen.

Kenmerkend voor de tanden van de fossiele soort zijn de zeer fijne groefjes of *striaties* die in lengterichting over het glazuur lopen en waar het genus ook z'n naam aan dankt. De twee kleine zijspitsen zijn eveneens typisch. Centraal in de wortel

loopt een kleine groef, het voedingskanaal. Het gaat om een tand uit de onderkaak, vooraan in de bek, en van een volwassen dier. Doordat haaien gedurende hun levensloop doorlopend tanden wisselen en deze tanden best wel stevig zijn, worden ze wel eens als fossiel aangetroffen. Bij graafwerken in zandontginningen of op grote bouwwerven in de regio Brussel-Leuven worden fossiele haaiantanden wel vaker gevonden, maar een vondst zoals deze aan het oppervlak is eerder uitzonderlijk.

De tand werd vrijwel *in situ* gevonden, dit wil zeggen in de oorspronkelijke zandlaag. Dat laat toe een vrij nauwkeurige ouderdom van de haaiantand te geven, namelijk 48 miljoen jaar oud! In die periode waren de dinosauriërs al uitgestorven, moesten de eerste primitieve zeezoogdieren nog aan hun opmars beginnen en was er van de voorloper van de mens nog lang geen sprake. De zandlaag die men de Zanden van Brussel noemt, werd afgezet op de bodem van een ondiepe warme zee, die een groot deel van Vlaanderen overdekte. Naast haaiantanden worden in deze zanden ook veel graafgangen en schelpen gevonden. Plaatselijk zijn door verkiezeling zandsteenlagen en -concreties gevormd en die vinden we ook terug op de plaats waar de vondst is gedaan. In deze concreties vinden we vele afdrucken van kleine schelpjes, alsook sporenfossielen: graafgangen van garnaltjes. Vondsten als deze werpen een blik op de zeer oude geschiedenis, toen in Oud-Heverlee haaien vrij konden rondzwemmen in een ondiepe subtropische zee, vele miljoenen jaren voor de intrede van de mens in het landschap.

Frederik Lerouge, Carl Vanherck en Stijn Goolaerts

De dolle bende: over poezen en vossen

Op een zondag waarop het zonlicht niet scheen, kwam ik tot het verlichtende besef: de wereld is om zeep, er gebeuren rare dingen rondom mij! Zo mogen op een zotte morgen automobilisten fietsers van de baan kegelen en mogen fietsers door gesloten overwegen vlammen, plassen waar ze er maar zin in hebben en hun afval overal in het rond gooien. Bij het zien van een rood lapje raken ze helemaal opgewonden en kwakken malkander tegen den asfalt om toch maar als eerste met hun neus over het witte lijntje te gaan en vervolgens in een vrouw haar billen te knijpen. Rechters hebben het zoals gewoonlijk te druk (met naar de koers te kijken) en de politie leidt ondertussen een dopingcaravaan in goede banen! Maar als Jean Casquette tegen een boom plast of zijn vuilnis in de daarvoor voorziene bak gooit, wordt hij bestraft. Sommige mensen zijn nu eenmaal gelijkjer dan andere. Doch dit volledig terzijde. Wij hebben ondertussen wel gewerkt. Het voorjaar lachte ons droogweg toe en daarmee waren we in staat om tonnen hout die we deze winter gezaagd hadden af te voeren. Dit wordt nu verwerkt tot houten tonnen en ander fraai meubilair, vezelplaten, klompen en brandhout. Wij zorgen voor nen gezelligen hete winter, zodat mensen niet bevroren als het dan al zou vriezen. Verder hebben we de machines een goede beurt gegeven en onze stal eens uitgemest. De chalet aan de Dijlebrug werd met de verhoogde grond gelijk gelegd. Walter moest na zijn caravan nu dus ook afscheid nemen van zijn buitenverblijf, waarbij vele herinneringen opkwamen aan de goeie oude tijd van toen. Daarnaast hebben we met de hulp van een franke appelbankman de weiderasters hersteld zodoende dat Lucky Luc zijn koeikes in de daarvoor voorziene ruimtes blijven. Tussendoor hebben we ook tussen elke vismigratie door gestuwd zodat onze vistjens niet volledig droog zouden komen te staan om alzo geen vogel voor de kat te worden. Uit een onderzoek van de NV Monopolie bleek trouwens hoe roofzuchtig de Felis domesticus wel niet is met naast talloze slachtoffers onder de vogels ook eekhoorns, hermelijnen, ringslangen,... Dit vrije verre-van-huisdier gaat en staat waar het wil, waar het geniet van elk stukje prachtige natuur. Er zijn dan ook geen bordjes die deze poeslieve diertjes duidelijk maken waar ze niet gewenst zijn. Als iedereen zijn poes al eens een belletje om de nek zou doen, dan kregen we hier zelfs een heus alpenweidegevoel. Het probleem zal echter rap opgelost zijn wanneer de wilde kat dit territorium terug overneemt. Dan zullen ze wel mooi thuis blijven en daar de maaltijd nuttigen: dom zijn ze niet! Jagers blijven echter uit redenen van natuurbehoud met scherp schieten op de vos omdat die ook wel eens een vogeltje pakt. Sommige dieren zijn nu eenmaal gelijkjer dan andere. Zo blijft de steenmarter, ook al boert hij aardig goed en vernietigt hij menig isolatiepremie, wettelijk beschermd. Maar goed, barricadeer en elektrocuteer uw woonst want de wasbeer is op komst! Er is trouwens ook nog goed nieuws: de rivierdonderpad doet het uitstekend in de Zevenbronnenbeek in Walshoutem. En ondanks het uitroeiingsplan van den duts zijn er nog steeds vossen, ook al zijn deze wettelijk zo goed als onbeschermd. Aangezien het jachtseizoen zagezegd voorbij is, is het hoogtijd om met scherp terug te schieten. Zoals Nicolas uit Saint-Hubert altijd zegt: "Als het niet in het juiste keelgat skiet, dan maar in het verkeerde!" Zo zou er sprake zijn van een vossenplaag. Wij hebben als mensheid een afvalmaatschappij ontwikkeld of eerder onderontwikkeld waar het heerlijk toeven is voor de

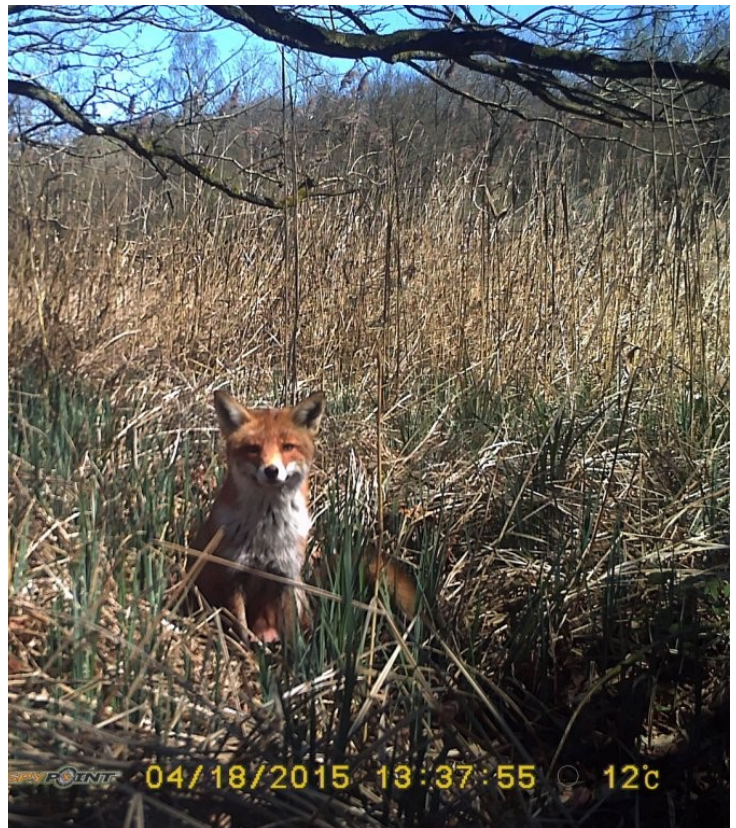

zogenaamde cultuurvolgers als de vos, bruine rat, wasbeer,... Daarnaast planten vossen zich als konijnen voort zolang ge elk jaar genoeg lege territoria aanmaakt door ze te bejagen. Jagers plagen dus vooral zichzelf aangezien door herhaaldelijke en felle bejaging het stadium van exponentiële groei continu wordt bestendig! Een koene boskabouter van tinbo, een grote vosexpert, heeft een simpele conclusie geformuleerd: ofwel roeit ge deze sluwe wereldburgers allemaal uit (want ze zitten echt overal) ofwel doet ge beter niets. Indien de jacht op vossen volledig zou worden gestaakt, zouden er gedurende enkele jaren nog vossen bijkomen totdat er een ecologisch evenwicht komt waarbij de populatie stagneert. Op dat ogenblik is "de plaag" over en stabiliseert de populatie zichzelf. Wat zit de natuur toch mooi in elkaar. De jagers hebben daar echter geen oren naar en blijven in de illusie dat elke gedode vos het probleem kleiner maakt. Verder zijn ze enorm bekommerd om de volksgezondheid en willen deze filantropen eigenlijk vooral de vossenlintworm uitroeien. Vervolgens zullen ze ongetwijfeld de ziekte van Lyme, malaria,... uit de wereld helpen. In de Demervallei vond enkele decennia terug een grootse vergassingsaanval plaatst op vossenlintwormen. Dit bleek echter slechts een tijdelijke verbetering van de situatie met zich mee te brengen en in de jaren negentig werden weer volop vossen gesignaleerd, zij het veel kleinere! Volgens de plaatselijke jagers komen deze uit Wallonië want daar zijn de vossen veel kleiner! Van nature konden vossen namelijk nooit zijn teruggekomen en dus is de enige logische conclusie: in Wallonië worden vossen gekweekt en die worden door groene Vlamingen uitgezet. Er zijn wel eco-fundamentalisten (en

Tijdingen

overheden!) die zich bezighouden met het uitzetten van wilde dieren! Wanneer een herintroductie slaagt, wil dit eigenlijk zeggen dat het dier op termijn van nature ook zou zijn teruggekomen: een kwestie van geduld! Wel duiken er nu ook midden in ons Vlaamse landschap otters op. Dit is zowat het enige grote zoogdier dat niet rechtstreeks werd uitgeroeid, maar verdween door onze sterk vervuilde waterlopen. Zolang onze waterkwaliteit niet drastisch verbetert, is het uitzetten der otters niet meer dan een geslaagde poging tot moord! Men kan even goed gentiaanblauwtjes uitzetten in Plopsaland. En toch vraagt een mens zich wel eens af of alle everzwijntjes hier wel zo natuurlijk zijn terechtgekomen. Want het is toch zo opvallend dat wanneer een dier als de vos opduikt de jagers direct denken aan uitzetting alsof dieren nooit van nature kunnen migreren, maar bij de mysterieuze verschijning van wilde zwijntjes zoals in Averbode geen vragen worden gesteld. Voor alle duidelijkheid: het gaat hier nog altijd om een strikt persoonlijke mening van Kürt Istan al Bül en ik voel mij bij voorbaat niet verantwoordelijk voor alle misinterpretaties der vrijerlijke dichtheid uwentwege, waarvoor geen dank. Dus indien er geen verdwaalde kogel door mijn hersenpan is gevlogen, graag tot de volgende. Volgende keer brengt Alain Provist u exclusief het ware verhaal van de afkomst der vossen maar het leek ons nuttig u al even op te warmen alvorens naar Fantasia-land te gaan.

De Dolle Bende

VHM-WINKEL / BIBLIOTHEEK

Ben je op zoek naar een leuk cadeau, heb je een nieuwe pet nodig om de zon te trotseren, wil je graag een nestkastje voor in de tuin, zoek je interessante literatuur over de natuur in onze regio of wil je niet langer verdwalen in Heverleebos of Meerdaalwoud, breng dan een bezoek aan de VHM-winkel in het infocentrum van Vrienden van Heverleebos en Meerdaalwoud vzw.

In de VHM-winkel vind je een uitgebreid aanbod natuurboeken, wandelkaarten, determinatiefiches, nestkastjes, posters en zelfs VHM-kledij (t-shirts, polo's, petjes) aan zeer democratische prijzen. Het volledige aanbod en prijzen vind je op onze website www.vhm.be (rubriek VHM-winkel).

In het infocentrum vind je ook een uitgebreide bibliotheek met natuurboeken die je kan ontlennen.

Het infocentrum is elke week van maandag tot en met vrijdag open van 9 uur tot 17 uur. Je vindt ons in het deelgemeentehuis Heverlee (1ste verdieping), Waversebaan 66 in Heverlee.

info: infocentrum@vhm.be of 016/23 05 58

Verlag excursie natuurgidsen: Egenhoven-zandvang (6 mei 2015)

Wie in Leuven woont en/of de Dijle kent, weet wel dat ons mooi meanderend riviertje bij elke forse onweersbui kan ontaarden in een felle stroom die met grote kracht massa's water en tonnen zand, hout en afval met zich meesleurt. In een ver verleden kon de vallei dit aan doordat die zich bij overstroming vulde en dus diende als opvangbekken. Maar sinds de mens dijken bouwt en de vallei draineert om er te bouwen en aan landbouw te doen, werkt dat systeem niet meer en dus liepen de laagst gelegen delen van de stad Leuven regelmatig onder water. Sinds 2006 wordt dit probleem aangepakt door de vallei als natuurgebied haar functie van overstromingsgebied terug te geven en in Egenhoven een kunstmatig wachtbekken te bouwen. In de oude 'Engelse' spoordijk die daar dwars over de Dijle loopt zijn twee grote afsluitkleppen geplaatst. Op veel plaatsen in de rivier meten computers het debiet van het passerende water en in geval van nood worden de kleppen gesloten en ontstaat er een klein stuwmeer. Tegelijkertijd is aan de Leuvense kant de Dijle flink breder gemaakt zodat de stroomsnelheid van het water daalt en al die massa's slib kunnen bezinken voordat ze de watermolen van het kasteel van Arenberg en de Spuye

verstopen. Die 'zandvang' wordt regelmatig leeggepompt door het slib over te pompen naar een hoger gelegen terrein. Het water loopt er uit, de brei verhardt en wordt met vrachtwagens afgevoerd naar plaatsen waar grond nodig is. Het terrein is afgesloten met grote hekken en dus kan je jammer genoeg niet veel zien van deze spectaculaire site. Klim maar niet over het hek want je loopt een kwade kans om in drijfzand terecht te komen terwijl je de vogels aan het spotten bent. Het ANB heeft inmiddels het beheer op zich genomen en op termijn is voorzien om een wandelroute te openen over de treindijk van de ene naar de andere kant van de Dijle. Dat volgen we dus wel op. Op woensdag 6 mei kregen de natuurgidsen een speciale excursie onder leiding van Paul De Smedt en konden we ook foto's nemen. Met toestemming van de eigenaar, de Vlaamse Milieumaatschappij, krijg je die hier in Tijdingen en op onze facebookpagina te zien.

Ernst Gülcher (tekst en foto's)

PRENTJES GEZOCHT

Heb je een mooie foto of tekening van de natuur in onze regio of heb je een foto of verslag van één van onze activiteiten en wil je die graag delen met de lezers van Tijdingen, stuur die dan zeker naar infocentrum@vhm.be

Educatief project "Beestig Bos"

Van maandag 9 november 2015
tot en met vrijdag 25 maart 2016

Vrienden van Heverleebos en Meerdaalwoud vzw nodigt alle klassen van het lager onderwijs, derde kleuterklassen, scholen voor aangepast onderwijs en senioren uit voor haar 34ste educatief project.

Heb je al eens een vuursalamander gezien? Waar komt zijn naam vandaan? Wist je dat de hazelworm een hagedis zonder poten is? Wat zijn de verschillen tussen amfibieën en reptielen? Welke rol spelen mestkevers in onze natuur? Wat hebben een eikelmuis en zorro gemeen? Houdt de bosmuis een winterslaap?

Het thema voor het schooljaar 2015-2016 is "Beestig Bos". Op een interactieve manier komen de bezoekers heel wat te weten over de bosmuis, de mestkever en enkele koestersoorten van de provincie Vlaams-Brabant zoals de vuursalamander, de eikelmuis en de hazelworm. Met onvergetelijke verhalen leiden onze ervaren gidsen de bezoekers door een knappe tentoonstelling met opgezette dieren, een korte film en allerlei educatieve doe-opdrachten. Het wordt een actieve en leerrijke voor- of namiddag.

Wanneer: van maandag 9 november tot en met vrijdag 25 maart 2016. Voor scholen elke schooldag in voor- (van 9.15 uur tot 12 uur) of namiddag (van 13 uur tot 15 uur). Voor andere geïnteresseerde organisaties en groepen bij voorkeur op vrijdagnamiddag of tijdens kerst- en krokusvakantie.

Waar: Infocentrum Vrienden van Heverleebos en Meerdaalwoud vzw – Deelgemeentehuis – eerste verdieping – Waversebaan 66, 3001 Heverlee.

Reserveren: telefonisch via 016/ 23 05 58 of per mail naar infocentrum@vhm.be
Reserveer tijdig uw bezoek!
Wij heten u van harte welkom!

**VLAAMS-
BRABANT**

Werkgroep educatie op bezoek in het natureducatief centrum De Vroente in Kalmthout ter voorbereiding van het educatief project "Beestig Bos".

BEVERS

Sinds 140 jaar kennen we in België onze bevers enkel via lokale of buitenlandse familienamen (De Bevere, Van Beveren, Justin Bieber) en plaatsnamen (Beveren-Waas, Bever, Beveren-Leie...).

Overbejaging omwille van hun pels (voor bont en vilt), hun vlees en ook het naar muskus geurend “parfum” (castoreum) waren de grootste oorzaak van hun sterke achteruitgang en uitroeiing in Europa. Zelfs de kerk speelde hierin een rol, door dieren die in zee of rivier leven te promoveren tot vis. Zij mochten dan ook op vrijdagen en tijdens vastenperiodes (120 dagen per jaar) als vis geconsumeerd worden. Ook otters, walvissen en dolfijnen (o.a. bruinvissen) kwamen hiervoor in aanmerking.

Foto: Yves Adams

Bevers zijn (na de “capibara” uit Zuid-Amerika) de grootste knaagdieren ter wereld. Er zijn maar 2 soorten bevers meer: de Canadese (*Castor canadensis*) en onze Euraziatische soort (*Castor fiber*). Hoewel zij in Noord-Europa (Finland, Rusland) hun territorium delen, vermengen beide soorten niet.

Voortplanting

Bevers zijn monogame knaagdieren, ze blijven elkaar trouw. Bij zoogdieren waar het mannetje en het vrouwtje even groot zijn, is het wijfje meestal dominant. Bij onze bevers is dat niet anders. De paring vindt plaats ergens in februari. Na een dracht van 105 dagen krijgen onze bevers 2 tot 5 jongen. Een kleine helft van de jonge dieren overleeft niet. Tijdens de zoogperiode die 6 weken duurt, zal een wijfje met jongen het mannetje verjagen, zodat hij tijdelijk onderdak moet zoeken aan de buitenrand van de burcht of in een leger in de buurt. Wanneer de jongen een leeftijd van 3 jaar bereikt hebben, worden ze verjaagd. Ze zijn dan geslachtsrijp en moeten op zoek naar een eigen territorium. Dit vinden ze meestal wel binnen een straal van 15 km.

Tijdlingen

Bevers zijn territoriumdieren, hun omgeving strekt zich uit over ongeveer 6 km. Het markeren doen ze door een geurstof aan te brengen, dit noemt men “castoreum” of “bevergeil”. Beide geslachten hebben een klier waarin castoreum gevormd wordt. Een andere bever in hun territorium dulden ze helemaal niet, daaruit ontstaan soms zeer hevige, tot zelfs dodelijke territoriumgevechten.

Voedsel

De bever eet geen vis of andere diersoorten, hij is een echte vegetariër. Dit maakt hem te vriend bij de vissers langs de waterkant. Een even vriendelijk onthaal staat het (stilaan toenemend) aantal otters, viseters bij uitstek, wellicht niet te wachten.

Bevers eten vooral schors van zachte boomsoorten: populier, es, berk, lijsterbes, hazelaar... Maar vooral de wilg geniet hun voorkeur. In de winter, wanneer er onvoldoende voedsel is, voegt de bever water- en landplanten toe aan zijn dieet. Grassen, kruiden en varens vormen dan een belangrijke bron voor de aanmaak van natrium en fosfor in de koude winterdagen.

Hoe ziet onze bever eruit

Een volwassen bever heeft een lichaamslengte van ongeveer 1,20 m met de staart (25 à 37 cm) inbegrepen. Ze hebben een gewicht van ongeveer 18 tot 20 kg.

Voor de bever is zijn platte staart essentieel. Dit geschubde lichaamsdeel dient voor van alles en nog wat: om erop te zitten, voor verkoeling tijdens warme dagen, om te alarmeren, als steun bij het rechtstaan op de achterpoten, om te sturen bij het zwemmen en bij een extra zwemversnelling. De staart dient ook als vetreserve in de winter. Bevers houden geen winterslaap. Om de winter door te komen, bouwen ze in de herfst een dikke vetlaag op.

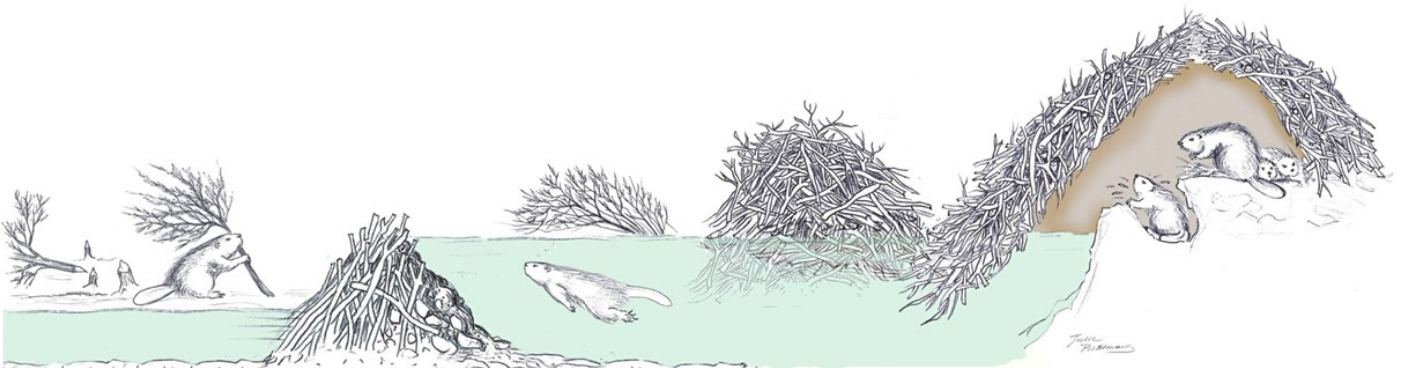

Foto: Yves Adams

De pels is (donker)bruin tot rossig van kleur. Bevers zijn zeer dichtbehaard en al naargelang de bron groeien er 25.000 à 35.000 haartjes per cm² op de buik en de helft minder op de rug. Door de wollige ondervacht en een vettige, waterafstotende deklaag houden ze de huid ook tijdens het zwemmen warm en droog.

De bever heeft krachtige snijtanden die levenslang blijven doorgroeien en die een bijkracht hebben van 80 kg/cm². Naar onze normen zien ze er niet mooi uit, omdat het glazuur geel-oranjekleurig is.

Neus, ogen en oren liggen hoog op de kop, zodat ze bij gevaar bijna geheel onder water kunnen gaan. Bij “onderwaterwerken” kunnen bevers de mondholte, de neusgaten en de oren volledig afsluiten. Ook de ogen kunnen ze afsluiten met een “knipvlies” dat hen een goed onderwaterzicht geeft.

Activiteiten

Deelnemingsvoorwaarden :

VHM-leden nemen gratis deel aan de ledenactiviteiten.

Alleen als het speciaal vermeld is, betalen leden bijvoorbeeld reiskosten. In voorkomend geval betalen niet-leden meer dan leden.

Niet-VHM-leden betalen per activiteit € 1 per volwassene bij de start van de activiteit.

Hebt u nog vragen of wenst u nog meer informatie : contacteer ons infocentrum : 016/23 05 58 of infocentrum@vhm.be

Het infocentrum is open elke werkdag van 9 uur tot 17 uur.

JULI

Zondag 12 juli om 15 uur

Big Jump + bevissing en wandeling o.l.v. Kristien Vermaelen en Greet Sienap

Samenkomen: Dijlebrug (Celestijnenlaan) Langestaart in Heverlee

Zie vorige Tijdingen blz. 21

Zondag 19 juli om 14.30 uur

Van Steelandtwandeling o.l.v. Annelies Wouters

Samenkomen: kerk Bergstraat in Berg-Kamphenhout

Zondag 26 juli om 14.30 uur

De Dijle van Waver tot Werchter: de Voer o.l.v. Germaine Heeren

Samenkomen: Sint-Lambertuskerk, Kerkring/ Dorpstraat in Leefdaal

Openbaar vervoer: lijnbussen vanuit Leuven: 616, 315, 316 – halte: 'Kerk'

Maandag 27 juli om 14.30 uur

Seniorenwandeling: Leuven herbicidevrije stad
o.l.v. Yvette Toison

Samenkomen: Stadhuis, Grote Markt in Leuven

AUGUSTUS

Zondag 2 augustus om 14.30 uur

Savenel o.l.v. Ernst Gülcher

Samenkomen: parking La Hêtraie, Rue de Weert-St.-Georges in Nethen

Zaterdag 15 augustus om 14.30 uur

Doode Bemde o.l.v. Willy Mathijs

Samenkomen: Kasteel van Neerijse, Lindenhoflaan in Neerijse

Zondag 16 augustus om 14.30 uur

De Rotte Gat o.l.v. Germaine Heeren

Samenkomen: Sint-Antoniuserk, Sint-Antoniuserstraat 24 in Meerbeek

Openbaar vervoer: bussen 651 en 351 - halte: Gemeentehuis

Wij verkennen de waterrijke gebieden in en rond Meerbeek, o.a. Natuurland natuureservaat De Rotte Gat. Bij nat weer: waterdicht schoeisel.

Zondag 30 augustus vanaf 11.00 uur

Leuven autovrij o.l.v. Yvette Toison, Greet Sienap, Mia Brugmans en Annelies Wouters

Samenkomen: Stadhuis, Grote Markt in Leuven

Wandelingen om 11 uur (o.l.v. Yvette Toison), 14 uur (o.l.v. Greet Sienap) en 14.30 uur (o.l.v. Mia Brugmans)

Engelstalige wandeling om 14.30 uur o.l.v. Annelies Wouters

Zie elders in deze Tijdingen

Zondag 30 augustus om 14.30 uur

De Dijle van Waver tot Werchter: van Pécrot naar Florival o.l.v. Jacques Sténuit

Samenkomen: NMBS station, Rue de Rhode in Pécrot

Langs de Etang de Pécrot en de bevers gaan we richting Florival door het natuureservaat van La Petite Marbaise. In Florival steken we de spoorweg over en bestijgen het plateau in de richting van Bossut. Bij de Chapelle Robert gaan we naar links en dalen door het bos af naar het vertrekpunt. Terug ten laatste om 17.30 uur.

Maandag 31 augustus om 14.30 uur

Seniorenwandeling o.l.v. Mia Brugmans

Samenkomen: Parking Parkabdij, Geldenaaksebaan in Heverlee

SEPTEMBER

Zondag 6 september om 14.30 uur

Privébossen rond De Kluis o.l.v. Luc Dekeyser

Samenkomen: Sint-Joriskerk, Leuvensestraat 5 in Sint-Joris-Weert

Zondag 20 september om 14.30 uur

Vierseizoenenwandeling naar het Mommedel

o.l.v. Hugo Dehennin

Samenkomen: Bremberg, Boetsenberg in Haasrode

Zondag 27 september om 14.30 uur

De Dijle van Waver tot Werchter: Wijnmaalbroek en de Dijlemeanders o.l.v. Mia Luyckx

Samenkomen: NMBS-station, Stationsstraat in Wijnmaal

Langs een afgesneden meander, een historische molen, weelderige oevervegetaties van de Dijle en Wijnmaalbroek, genieten wij nog even na van de laat-zomer overvloed vooraleer de natuur zich weer klaarmaakt voor de donkere wintermaanden.

Maandag 28 september om 14.30 uur

Seniorenwandeling: Het Rodebos in de herfst
o.l.v. Ernst Gülcher

Samenkomen: Parking Rodebos, Leuvensebaan in Ottenburg

OKTOBER

Zondag 4 oktober om 14.30 uur

Paddenstoelenwandeling in Meerdaalwoud o.l.v.

Rik Vranckx en Marc Hamerlynck

Samenkomen: Bremberg, Boetsenberg in Haasrode

Zondag 11 oktober

Start "Week van het Bos"

Voor meer info: www.weekvanhetbos.be

Zondag 18 oktober om 14.30 uur

Dag van de Trage Weg: Wel en wee van bomen in de stad! o.l.v. Yvette Toison

Samenkomen: aan de moeraseik voor het Stadhuis op de Grote Markt in Leuven

Sedert de vroegste tijden is de mens afhankelijk geweest van bomen. Met het hout maken we vuur, meubels en huizen. Bomen geven ook voedsel. Bomen verbinden generaties, want ze overleven ons. Onze voorouders voelden een grote verering voor bomen. Maar bovenal geven ze ons het genoegen om er naar te kijken. Welke voordelen bieden bomen ons in de stad? Hoe overleven bomen in de stad? Langs historische en recente 'trage wegen' trekken we twee uur op ontdekking.

Woensdag 21 oktober om 20 uur

Voordracht: Paddenstoelen anders bekeken door Georges Buelens, ZWAM, een afdeling van KVMV (organisatie: RLD, CVN, VHM en Stad Leuven)
Samenkomen: Raadzaal deelgemeentehuis, Waversebaan 66 in Heverlee

Onder de titel "Paddenstoelen anders bekeken" wordt in deze voordracht ingegaan op systematiek, ecologie, biologie en nut van paddenstoelen met hun verbazingwekkende verschijningsvormen. Een verfrissende kijk op het leven van paddenstoelen die aanzet om meer te doen met paddenstoelen dan er alleen maar een naam op kleven.

Zondag 25 oktober om 14.30 uur

De Dijle van Waver tot Werchter: Langs de Molenbeek naar Bierbeek o.l.v. Hugo Dehennin

Samenkomen: Parking Parkabdij, Geldenaaksebaan in Heverlee

Vlaanderen kent tientallen Molenbeken, maar vandaag wandelen we langs één van de mooiste. En nog wel op een boogscheut van Leuven! We vertrekken om 14.30 uur aan de prachtig gerestaureerde watermolen van de Parkabdij en via de Norbertijnenweg gaan we onder de spoorwegen door naar de Ziekelingenstraat, waar het nu overigens gezond wonen is. Daar mogen we ons een weg banen door het bos van Bernadette en we komen dan in de Wittehoevenlaan, die haar naam niet gestolen heeft. Via enkele prachtige vierkantshoeven (hier lag eertijds het centrum van Korbeek) komen we aan het Papieren Moleken, een oude industriële site. Dan wandelen we door de akkers aan de Witteweg en gaan kijken waar een deel van het Leuvense drinkwater wordt gewonnen (Huiskens). Via de Kortestraat komen we aan de kerk van Korbeek-Lo, waar we de bus nemen richting Leuven. Rond 17.30 uur beëindigen we de wandeling aan de abdijmolen, waar eventueel een frisse pint de vermoeidheid uit onze benen kan verjagen (of doet toenemen?).

Goede wandelschoenen zijn nodig. Voor buggy's is dit parcours te lang en soms te moeilijk, maar kinderen die goed kunnen stappen en houden van de natuur, zijn van harte welkom. Honden mogen mee als ze aangelijnd zijn.

Maandag 26 oktober om 14 uur

Seniorenwandeling: Bosreservaat Konijnenpijp o.l.v. Luc Dekeyser

Samenkomen: Weertsedreef in Blanden (vanuit Leuven parking links na de voetgangersbrug op de Naamsesteenweg)

Morielje

Nachtpauwoog

Vuersalamander

De voorpoten zijn vrij kort en lijken op handjes zonder duim met stevige klauwen. Hiermee kunnen ze goed graven. De buitenste teen neemt de taak van wat bij ons de duim is over. Dit is handig bij het vasthouden en afknagen van takken. De achterpoten zijn een stuk groter en hebben zwemvliezen en klauwen die ze gebruiken om te graven. De tweede teen is voorzien van een dubbele nagel (een soort kam), waarmee hij zijn pels proper houdt en krabt waar het jeukt. Bevers staan meestal op hun achterpoten bij het aanbrengen van modder en stenen tijdens het bouwen van dammen en de burcht.

Bevers communiceren onderling door zachte en gevarieerde geluiden te produceren. Een andere manier van communicatie is krachtig met de staart op het water slaan om te alarmeren.

Bevers kunnen zich uitstekend aanpassen aan een dag- of nachtritme. Hun voorkeur gaat naar de avond en de nacht omdat ze dan meestal minder gestoord worden door hun natuurlijke vijanden als de wolf, de lynx en de beer, dieren die hier (voorlopig) niet meer voorkomen, maar misschien binnen afzienbare tijd onze grenzen weer kunnen oversteken. Otters en vossen zijn mogelijk ook een bedreiging voor de beverjongen. Als bevers teveel gestoord worden (mensen, honden, auto's, lawaai,..) gaan ze over naar een ochtend- of dagregime.

Bevers zijn ook onderhevig aan ziektes. Eén ervan is "tularemie", waarbij de lever, longen, milt en lymfeklieren worden aangetast. Dit wordt veroorzaakt door vervuiling. Ook darmparasieten en bacteriële ziektes komen voor. Regelmatig zijn ze ook het slachtoffer van instortingen: wanneer de oever het bij felle regen of overstroming begeeft, kunnen ze verhongeren of verdrinken.

In de natuur worden bevers gemiddeld 7 à 8 jaar oud. In een beschermde omgeving kunnen ze tot 20 jaar oud worden.

Bevers zijn echte waterdieren. Al zwemmend halen ze ongeveer 5 km per uur.

Eigenaardig voor deze waterdieren is dat harde regen en/of wind hen meestal binnen houdt.

De bever zijn leefgebied en leefgewoontes

Bevers verschuilen zich in een hoge oever langs een traag-vloeiende waterkant. Is die niet voorhanden dan maken ze een "burcht". In beide gevallen is de toegang onder water. Hierdoor blijven ze onbereikbaar voor roofdieren. Tijdens het warmere seizoen zwemmen ze naar hun geliefkoosd voedsel via open water of via grachten die ze zelf uitgegraven hebben. Langs deze kanalen die ongeveer 1 meter diep zijn brengen zij vanaf de herfst takken en stokken aan. Die bergen ze op in meerdere gaten in de oever onder water. Dit heeft als voordeel dat het koele water hun voedsel lang bewaart en fris houdt, waardoor ze het koude seizoen gemakkelijker kunnen doorkomen. Bevers eten dagelijks ongeveer 20% van hun eigen gewicht. Het gros van hun uitwerpselen belandt in het water, maar toch wordt een deel ervan gegeten, vooral door hun jongen. Hierdoor worden met behulp van bacteriën voedingsstoffen gerecupereerd, zoals we dat kennen bij hazen en konijnen die ook hun eigen keutels opeten om te overleven.

Foto: Julie putemans

Wanneer de oever te laag is om een onderwaterhol te maken wordt een burcht gemaakt. De burcht is samengesteld uit dikkere takken en kan soms uitgroeien tot een hoogte van 3 meter met een omtrek aan de basis van 10 tot 12 meter. Vooraleer ze hun nest betreden zullen bevers zich, net boven de waterlinie, eerst goed

Tijdlingen

uitschudden in het “natte nest”. Daarna klimmen ze pas naar het hoger gelegen “droge nest” dat bekleed is met houtsnippers die ze regelmatig verversen. Daar komt het hele gezin samen om te slapen. Bij vriesweer kan het verblijf verraden worden door wat damp (vochtige adem) dat langs het luchtgat aan de bovenkant van de burcht tussen de takken uitkomt.

De ingang van een burcht moet steeds onder water blijven, zo zullen bevers soms stroomafwaarts van de burcht een dam bouwen. Soms bouwen ze meerdere dammen om de gewenste diepte van het water rond de burcht te behouden. Deze dammen worden met houten palen onder water vastgemetseld met modder en vastgezet met stenen tegen de stroming in. Alle benodigdheden worden in hun muil aangevoerd en ook hun voorste poten helpen hierbij als zeer handige handjes.

Deze dammen kunnen, met behulp van een sas, snel aangepast worden na een regenbui of bij droogte. Ook bij vrieskou kunnen sluizen geopend worden zodat er lucht onder het ijs kan komen. Ademen, ontsnappen en foerageren blijft op die manier mogelijk.

Bevers zijn niet agressief, maar kunnen stevig bijten. Meestal vluchten ze onder water. Ze kunnen gemakkelijk 15 minuten onder water blijven. Dit is ook de normale tijd tijdens werkzaamheden aan de dammen en de burcht. Een gewone duik zal meestal niet langer dan 5 minuten duren.

Overlast

Toch moet gezegd worden dat bevers niet altijd welkom zijn. Dammen kunnen voor wateroverlast zorgen in de omliggende gebieden, bossen en akkers. Schade aan grote bomen wordt niet altijd op sympathie onthaald. Als beroepsknaagdieren slagen ze erin om zonder moeite een boom van 25 cm diameter in 4 uur tijd omver te knagen. Jonge boompjes worden in een paar minuten neergelegd. Bomen van 75 cm diameter en meer omver knagen, is geen uitzondering. Telkens wordt er getracht de boom in het water te laten vallen, zodat de bevers nadien de takken gemakkelijk kunnen afknagen en via het water vervoeren. Fruittelers en bosaanplanters zien in afgeknaagde bomen natuurlijk geen meerwaarde. Schade aan professionele gewassen, waters en bossen komen in aanmerking voor een vergoeding.

Het afknagen van bomen heeft ook zijn voordeel: er komt meer licht door. Het water wordt hierdoor warmer en de biodiversiteit groeit. Planten, insecten, amfibieën en vissen kunnen zich hier goed ontwikkelen. De kanalen zorgen voor schuilplaatsen en nestgelegenheden voor watervogels op de oevers en de burchten geven nestgelegenheden aan tal van kleine knaagdieren.

Aan de vijver van Pécrot in Waals-Brabant haalden gemeentearbeiders ooit met een kraan een dam weg. Ze wisten niet dat de bever bij ons een **beschermde diersoort** is. Groot schandaal in de gemeente, maar na een nachtje werken, hadden de bevers alles volledig hersteld. De dam lag er weer, helemaal op zijn plaats!

Marc Hamerlynck

DOE JEZELF EN JE VRIENDEN EEN NATUURWANDELING CADEAU!

⇒ Wandel je graag met je familie, vrienden of collega's in de natuur?

Enkele suggesties: Heverleebos, Meerdaalwoud, Egenhovenbos, Arenbergpark, Abdij van Park of Keizersberg, natuurreservaat Doode Bemde of Natuur in de stad... en nog veel meer.

⇒ WIL JE DEZE OF ANDERE PLEKKEN SAMEN MET EEN NATUURGIDS VERKENNEN?

Hij/zij vertelt waar je langs stapt, wat je ziet, hoort of ruikt, hoe het gebied beheerd wordt...

Vrienden van Heverleebos en Meerdaalwoud vzw kan je de gepaste begeleider bezorgen.

⇒ Bespreek je wensen van biotoop, plaats, datum, uur en duur... en een gediplomeerd natuurgids staat voor jou klaar.

Met je bijdrage ondersteun je het beheer van de Doode Bemde.

VOOR MEER INFO EN AFSPRAKEN:

Vrienden van Heverleebos en Meerdaalwoud vzw, Waversebaan 66 te 3001 Heverlee

Telefoon: 016/23 05 58 (kantooruren)

e-mail: infocentrum@vhm.be

website: www.vhm.be

natuur bosklassen
lezingen bibliotheek
dijleland heverleebos
opleiding werkdagen infocentrum
natuurgidsen winteravonden
vrijwilligers groen in de stad vzw
tijdingen werkgroepen bezwaarschriften
meerdaalwoud zomerkamp wandelingen
vereniging natuurreservaat
projecten documentatie
vrienden natuurbeheer
doode bemde
educatie leefmilieu

De Dijle tussen Waver en Werchter, het jaarthema voor de wandelingen van Vrienden van Heverleebos en Meerdaalwoud vzw

Zondag 30 augustus om 14.30 uur: van Pécrot naar Florival.

Vertrek: treinstation Pécrot, Rue de Rhode in Pécrot

Gids: Dr. Jacques Sténuit (en/of Marie Smets)

Langs de Etang de Pécrot en de bevers gaan we richting Florival door het natuurreservaat van La Petite Marbaise. In Florival steken we de spoorweg over en bestijgen het plateau in de richting van Bossut. Bij de Chapelle Robert gaan we naar links en dalen door het bos af naar het vertrekpunt. Ten laatste terug om 17.30 uur.

Zondag 27 september om 14.30 uur: Wijmaalbroek en de Dijlemeanders.

Vertrek: treinstation Wijmaal, Stationsstraat in Wijmaal

Gids: Mia Luyckx

Langs een afgesneden meander, een historische molen, weelderige oevervegetaties van de Dijle en Wijmaalbroek genieten wij nog even na van de laat-zomer overvloed vooraleer de natuur zich weer klaarmaakt voor de donkere wintermaanden.

Zondag 25 oktober om 14.30 uur: Langs de Molenbeek naar Bierbeek.

Vertrek: parking van Abdij Van Park, Geldenaaksebaan in Heverlee

Gids: Hugo Dehennin

Wegbeschrijving Molenbeekwandeling: Vlaanderen kent tientallen Molenbeken, maar vandaag wandelen we langs één van de mooiste. En nog wel op een boogscheut van Leuven! We vertrekken aan de prachtig gerestaureerde watermolen van de Parkabdij en via de Norbertijnenweg gaan we onder de spoorweg door naar de Ziekelingenstraat, waar het nu overigens gezond wonen is. Daar mogen we ons een weg banen door het bos van Bernadette en komen dan in de Wittehoevenlaan, die haar naam niet gestolen heeft. Via enkele prachtige vierkantshoeven (hier lag eertijds het centrum van Korbeek) komen we aan het Papieren Moleken, een oude industriële site. Dan wandelen we door de akkers aan de Witteweg en gaan kijken waar een deel van het Leuvense drinkwater wordt gewonnen (Huiskens). Via de Kortestraat komen we aan de kerk van Korbeek-Lo, waar we de bus nemen richting Leuven. Rond 17.30 uur beëindigen we de wandeling aan de abdijsmolen, waar eventueel een frisse pint de vermoeidheid uit onze benen kan verjagen (of doen toenemen?).

Goede wandelschoenen zijn nodig. Voor buggy's is dit parcours te lang en soms te moeilijk, maar kinderen die goed kunnen stappen en houden van de natuur, zijn van harte welkom. Honden mogen mee als ze aangelijnd zijn.

Zondag 29 november om 14 uur: Van Gastuche naar Florival.

Vertrek: treinstation van Gastuche

Gids: Dr. Jacques Sténuit

Vanaf la "Drève des Anglais" maken we een heel mooie wandeling langs het Bois de Laurensart. Te midden van de prachtige natuur komen we verschillende overblijfselen tegen uit de Michelsbergcultuur in de prehistorie. Daarna maken we een wandeling op een smal pad door het regionale natuurreservaat "Les Graisses" en door de Dijlevallei. Rond 17.00 uur komen we aan in Florival en vandaar nemen we de trein terug.

Zondag 27 december om 14 uur: Langs het Zoet Water en de Vaalbeek.

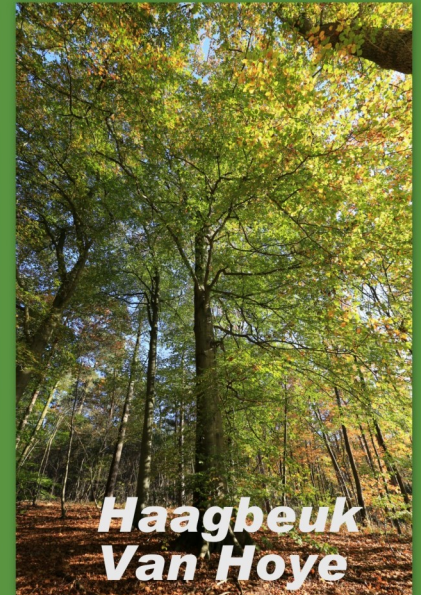
Vertrek: aan de frituur op de parking van het recreatiepark Zoet Water, Maurits Noëstraat 15 in Oud-Heverlee.

Gids: Ernst Guelcher

We gaan langs de vijvers en de beek in de richting van het kasteel Harcourt naar Vaalbeek. Aan het waterzuiveringsstation gaan we linksaf het bos in en keren terug langs de prehistorische grafheuvels die op de rand van het plateau liggen.

GENIET MEE

een fotoimpressie door DVA

LEUVEN AUTOVRIJ: zondag 30 augustus 2015: VHM DOET MEE!

Het centrum van de stad (binnen de ring) wordt afgesloten voor alle gemotoriseerd verkeer vanaf 10 uur tot 18 uur.

Voor één dag wordt de binnenstad overgenomen door voetgangers en alles wat 2 (of 3) wielen heeft (van loopfietsjes tot fietstaxi's). Op zo'n dag besef je hoe fijn het zou zijn als de mobiliteit op een duurzame manier zou georganiseerd worden.

Duurzame ontwikkeling en natuurbehoud gaan hand in hand. Daarom heeft VHM vzw ook dit jaar een stand vlak naast de trappen van het oude stadhuis op de **Grote Markt**. Dit wordt tevens de **uitvalsbasis voor 4 stadsnatuurwandelingen** met als thema:

Speuren naar verborgen groen erfgoed !

In een verdichte historische stad loopt men niet tegen groen aan. Langs leuke voetgangersdoorsteekjes nemen VHM-natuurgidsen je mee op speurtocht naar verborgen groen erfgoed. De stad Leuven beheert meer dan 300 hectare openbaar groen, met ongeveer 18500 bomen. De aanwezigheid van groen maakt mensen gezonder, speelt door de verdamping en de schaduw een belangrijke rol in het klimaat van de stad en bevordert de sociale contacten.

Veel van wat er in de binnenstad aan biodiversiteit aanwezig is, staat of valt natuurlijk met het gevoerde beleid. Inheemse plantensoorten zorgen voor een grotere rijkdom aan soorten. Het groen-blauwe netwerk doorheen de stad voorkomt versnippering tot kleine 'natuur-eilandjes'. Zo blijft uitwisseling van genenmateriaal mogelijk en vermijdt men inteelt.

11 uur: Aperitiefwandeling: anderhalf uur wandelen met aandacht voor het wel en wee van bomen in de stad. (gids: Yvette Toison)

14 uur: Ontdek hoe groen en bouwkundig erfgoed geïntegreerd zijn en hoe de natuur er haar weg vindt. (gids: Greet Sienap)

14.30 uur: Een wandeling met vooral aandacht voor de recente visie op natuur in de stad. (gids: Mia Brugmans)

14.30 uur: Engelstalige wandeling, voordien inschrijven. Onderweg verkennen we wat de stad en haar bewoners (kunnen) doen om van Leuven een groene stad te maken. (gids: Annelies Wouters)

De namiddagwandelingen duren ongeveer twee uur en eindigen aan de stand van VHM vzw.

Yvette Toison

(Foto: Yvette Toison)

Reigers in residence

Bevers, een reiger, ijsvogels. Maar ook zeer zeldzame planten, zoals de bijenorchis en de addertong. De natuur veert op in het Arenbergpark. “Alleen al een ander maaibeheer doet wonderen.”

Het park in Campus Arenberg in Heverlee is met zijn dertig hectare één van de grootste groene longen in Leuven. En het blijft verrassen, zegt Annelies Wouters van de Dienst Duurzaamheid. Tijdens de Leuvense Klimaatweek in mei toonde ze bezoekers welke schatten er in het park verscholen liggen. Ook een professor, een student, en verschillende personeelsleden waren gids. Campuskrant kreeg een privérondeleiding.

We zijn nog maar amper in het park of Annelies schotelt ons al een topper onder de zeldzame plantjes voor: de bosorchis, een zeer zeldzame orchidee. Ze heeft weken uitgekeken naar de bloei, maar afgelopen weekend zijn de bloemstengels en flink wat blad afgeknabbeld “door fauna met een verfijnde smaak”. Even verderop vinden we addertong, een nóg zeldzamere varensoort. En het gaat nog even door: knolsteenbreek, muskuskruid, bijenorchis en grote keverorchis, gewone vogelmelk, grote egelskop, echte koekoeksbloem en kale vrouwenmantel. De ene plant is al zeldzamer dan de andere. Annelies Wouters: “Die plantjes kunnen hier gedijen omdat de universiteit er bewust voor kiest om niet het hele park elke week te maaien.”

Tijdens haar opleiding tot natuurgids maakte Annelies haar eindwerkje over het Arenbergpark. “De diversiteit aan biotopen verbaasde mij: graslanden, een bos, een parkomgeving en verschillende soorten water - behalve de bron bij het kasteel zijn er de Dijle, de Langestaart, de Voer en de twee grote vijvercomplexen.” Die grote variatie maakt Arenberg uniek. “Niets in de omgeving is daarmee vergelijkbaar.”

Imposant

De grote verscheidenheid is mede kunnen ontstaan door het zorgvuldig aangepaste beheer van het park de laatste jaren. “Sommige delen worden zeer extensief gemaaid, hooguit twee keer per jaar. Dat is niet alleen kostenbesparend, het geeft ook kansen aan heel diverse plantjes, zoals watermunt, moerasspirea en kruisbladwalstro.” De plekken die nog amper gemaaid worden, kunnen versralen, waardoor er boeiende graslandjes ontstaan met een breed gamma

Bever

(Foto: Vrieliink)

Bijenorchis in bloei

(Foto:Erik Toorman)

Aalscholver

(Foto:Erik Toorman)

Echte koekoeksbloem

(Foto:kulleuven kulak)

Weidebeekjuffer

(Foto:Erik Toorman)

(Foto: Annelies Wouters)

Tijdlingen

aan kruidachtigen. De aanpassingen in het maaibeheer zijn een mooi voorbeeld van vruchtbare samenwerking over de grenzen van laboratoria en diensten heen. “Kasper Van Acker en Tobias Ceulemans van het Laboratorium voor Plantendiversiteit en –populatiebiologie spelen aan de dienst Buiteninfrastructuur regelmatig suggesties door voor perceeltjes of oevers die in aanmerking komen om te laten verschrallen.”

Ook insecten, vogels en andere dieren varen wel bij het duurzame beheer van het park: “In en rond het water leven verschillende soorten libellen, zoals de weidebeekjuffer en het lantaarntje. Bij het Sportkot vind je sporen van de bevers die al enkele jaren in de omgeving gesignaleerd worden. De prachtige ijsvogel, blauwe reiger en grote zilverreiger komen hier vissen. We hebben zelfs een *reiger in residence*: die zit vaak in dezelfde buurt aan de oever of in een boom vlakbij.”

Opvallend zijn ook de vele monumentale bomen, die vooral vanaf de 16de eeuw werden aangeplant. “Enorme platanen en eiken, naast imposante beuken en rijzige mammoetbomen. Sommige exemplaren zijn niet minder indrukwekkend dan hun soortgenoten in Meerdaalwoud of verderop het Zoniënwoud.”

Ook de bodem en alles wat er in en op leeft maakt deel uit van het ‘patrimoniale groen’. “Net zoals een historisch kasteel niet te vervangen is door een recent gebouw, is een bodem van honderden jaren oud niet te vergelijken met een nieuwe bodem. In pas aangeplante bossen vind je geen bosanemonen zoals hier.”

Het park vervult belangrijke ecosysteemdiensten in de regio, zegt Annelies. “Het vormt een schakel tussen de natuurgebieden ten zuiden en ten noorden van Leuven en dringt als een groen-blauwe vinger diep door in het verstedelijkte gebied. Zo geeft het aan planten en dieren de gelegenheid hun leefgebied uit te breiden tot in en voorbij de stad.”

Veel mensen hebben nog geen idee van de natuurrijkdom die hier te vinden is, merkte ze. “Onbekend is onbemind en onbemind is onbeschermd. Wie begrijpt hoe bijzonder dit gebiedje is, zal er automatisch zorg voor dragen.” Vandaar het belang van rondleidingen als deze. Tijdens de Orientation Days in februari en september gidst Annelies buitenlandse studenten door het park. “En ik zou het prima vinden als dit soort wandelingen wat vaker op de agenda komt te staan.”

Luc Vander Elst (artikel uit de Campuskrant van 27 mei 2015)

(Foto:Erik Toorman)

(Foto: Annelies Wouters)

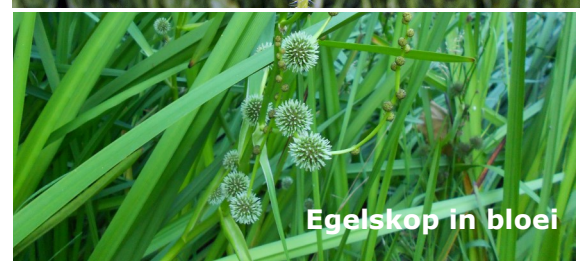
(Foto: Annelies Wouters)

(Foto: Annelies Wouters)

(Foto:kuleuven kulak)

(Foto: Annelies Wouters)

1.001 bomen Boomplantactie in Heverlee

Een klimaatneutrale stad is een leefbare stad met veel groen en is aangenamer om in te wonen. In het kader van werf 19 van Leuven Klimaatneutraal '1.001 bomen voor Leuven' konden de inwoners van Heverlee symbolisch een boom planten tijdens het buurtfeest op 2 mei bij de stand van de Vrienden. Vragen als 'Welke plek verdient volgens jou meer groen?' en 'Waar in jouw buurt zou jij nog wel een boom willen zien?' deden geïnteresseerden nadenken over groen en natuur in hun buurt. Ondanks de recente heraanleg van het Sint-Lambertusplein (waar het buurtfeest doorging) en de nabijheid van Heverleebos was er toch veel vraag naar meer en waardevollere beplantingen op parkings, verkeerseilanden en pleintjes. Meer dan 50 bomen werden symbolisch aangeduid op de kaart van de deelgemeente. Opvallend was ook de vraag naar fruitbomen en streekeigen boomsoorten, zoals es en linde. Bedoeling is om deze aanvragen aan het Leuvense stadsbestuur voor te leggen, opdat de bomen ook daadwerkelijk geplant zullen worden.

Kristien Vermaelen

Steenmarter op bezoek?

De steenmarter heeft het duidelijk naar zijn zin in België en komt hier vandaag veel meer voor dan vroeger. De dieren zijn erg schattig maar kunnen helaas ook heel wat schade veroorzaken in je huis, tuin of auto. Het Agentschap voor Natuur en Bos (ANB), Natuurpunt en het Instituut Natuur en Bosonderzoek (INBO) ontwikkelden daarom een website, waarop burgers heel wat nuttige tips kunnen vinden om schade door steenmarters te voorkomen.

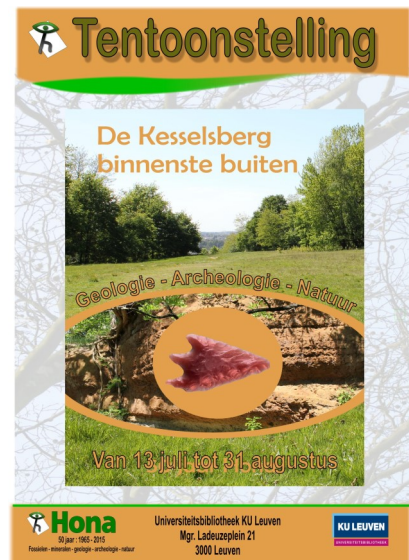
Heb je ook een steenmarter op bezoek? Neem dan zeker eens een kijkje op www.steenmarter.be

(Foto: Rick Hielkema)

Tentoonstelling “De Kesselberg binnenste buiten”

Van 13 juli tot en met 30 augustus 2015 organiseert Hona in de hal van de universiteitsbibliotheek van de KULeuven de tentoonstelling “De Kesselberg binnenste buiten”. De Kesselberg is een Leuvens monument met een bijzonder grote geologische, archeologische en natuurwaarde. Zijn huidige verschijning dankt hij aan een zeer lange geschiedenis, die zowel door de mens als door de natuur is vormgegeven. Een boeiend verhaal van bergkristallen, Leuven op de zeebodem, erosie, mammoeten, neanderthalers, een hoogteversterking uit de ijzertijd, Kesselstein, wijnbouw, motorcross, een zandgroeve en uiteindelijk een natuurmonument. In deze tentoonstelling wordt de Kesselberg letterlijk binnenste buiten gekeerd. Zeker een bezoekje waard! In het kader van deze tentoonstelling is een gelijknamig boek uitgegeven. Meer info vind je op: www.hona.be

19 - 26
juli 2015

Zomerkamp Doode Bemde

Natuurbeheer en -beleving

Georganiseerd door
Vrienden van Heverleebos en Meerdaalwoud

VRIENDEN VAN
HEVERLEEBOS EN
MEERDAALWOUD vzw

M. Jo Symons - VHM - Watersbaan 66, 3001 Heverlee | Ontwerp & foto's: Kristien Vermaelen

↪ Lekker eten

Nog meer hooien

↪ Hooien

↪ Zwemmen

Meer info & inschrijvingen:

, www.vhm.be of 0499/59.30.16

van maandag 9 november 2015 t/m vrijdag 25 maart 2016

Beestig Bos

**Bosmuis/Eikelmuis - Mestkever
Vuursalamander - Hazelworm**

VRIENDEN VAN
HEVERLEEBOS EN
MEERDAALWOUD vzw

Foto: s. Vilda - Tekening: Julie Putemans

**34ste educatief project
2015 - 2016**

info: 016/23 05 58

www.vhm.be

Met steun van:

VLAAMS-
BRABANT

